

Újvidéken meg kell épülnie az 1944-es emlékműnek

Az itt élő magyarságnak ehhez joga van – hangsúlyozza Vukašinović Éva vajdasági ombudsman helyettese

Célratörő jogvédőként éppen egy éve teszi a dolgát Vukašinović Klemm Éva, a vajdasági ombudsman kisebbségi ügyekben illetékes helyettese. Munkája során vannak értékelhető eredmények, addig azonban – mint mondja - nem nyugszik, amíg az újvidéki Futaki úti temetőben nem épülhet meg az 1944-es ártatlan civil áldozatoknak a Makovecz Imre által tervezett emlékműve. A helyettes vajdasági ombudsmant elsőként az általa képviselt intézmény hatásköréről kérdeztük.

- Amennyiben hazafelé menet nekem valaki leken egy nagy pofont, és azt mondja: ezt azért kaptad, mert magyar vagy, akkor forduljak az ombudsmanhoz?

- Ebben az esetben természetesen nem az ombudsmanhoz kell fordulni.

- Hanem, adjam vissza?

- Nem. Az ombudsman, amióta mint intézmény létezik, elsősorban a közigazgatási szervek munkáját ellenőrzi. Az igazságügyi szervek munkájára nincs hatása, mert az igazságügyi rendszer önálló. A vajdasági ombudsman a tartományi közigazgatási szervek és a tartományi alapítású szervek, valamint a helyi önkormányzatok munkáját kontrolálja. Ha természetes személy vét a kisebbségi jogok ellen, ebben az esetben a rendőrség és az ügyészség az illetékes.

- De ha úgy ítélem meg, hogy a rendőrség, az ügyészség, vagy a bíróság nem teszi a dolgát az ügyemben, akkor önöknél panasszal élhetek?

- Természetesen, de csak akkor, ha a rendőrségre vonatkozik a panasz. Itt azonban még egyszer hangsúlyoznám, hogy a tartományi ombudsman a vajdasági szervek munkáját kontrolálja, a rendőrség viszont köztársasági szerv. Ettől függetlenül mi segítünk, mert a köztársasági ombudsmannal kötött megállapodás alapján úgy járunk el, hogy a polgároktól nem követeljük meg azt, hogy ismerjék, kinek konkrétan mi a hatásköre, hanem egymás között a tárgyakat át tudjuk utalni az illetékes szervhez. Tehát egy áttételi kötelezettségben állapodtunk meg, és ez jól funkcionál közöttünk. Nem a polgárnak kell tudnia, hogy melyik ombudsman hatáskörébe tartozik a panasz. Akármelyikhez, pl. a helyi ombudsmanhoz is fordulhat, ha a községben van ilyen. Ha szükséges, az majd átutalja a tartományi, vagy a köztársasági ombudsmanhoz a tárgyat.

- Elfoglalt ember?

- Igen, ugyanis állandóan növekszik a beérkező folyamodványok száma. Ebben az évben több mint 2500 ember keresett meg bennünket. Kisebbségi ügyekben kétszer annyi beadvány érkezett hozzánk, mint az előző évben.

- *Egy napon nevezték ki bírónak és ombudsmannak. Utóbbi választotta munkahelyéül. Miért?*

- Úgy gondoltam, hogy többet tudok itt tenni. De be kell vallanom, amikor kiválasztottak, úgy éreztem magam, mintha egy óriási futballpályán állnék rengeteg gonddal. Azt sem tudtam, hogy hol kezdjem, hiszen nem csak a magyar kisebbség érdekeit kell védenem, hanem az összes, a tartomány területén élő kisebbség problémáját fel kell vállalnom a kultúra, a hivatalos nyelv és íráshasználat, az oktatás és a tájékoztatás területén. Ezen felül, követem a nemzetek közötti incidenseket, amiről kimutatást végzek, és erről értesítem a közvéleményt.

- *A munkája elsősorban irodai jellegű, vagy pedig járja a vidéket?*

- Járom a terepet. Ez is az egyik oka annak, hogy nagyon megnövekedett a folyamodványok száma. Šiden járva pl. a ruszin kisebbség esetében azt tapasztaltam, hogy eddig a kulturális intézmények a költségvetésből fix összeget kaptak, most pedig pályázni kell. A gond abból ered, hogy a helyi önkormányzatban gyakran egy személy ítéli meg azt, hogy kinek mennyi pénz jár, gyakran egyszerű szimpátia alapján. Ezen felháborodtam, hiszen konkrét esetben egyértelműen felmerült a hátrányos megkülönböztetés gyanúja. Ezért összehívtam a vajdasági művelődési intézmények igazgatóit és kértem a segítségüket, hogy megfelelő ajánlásokat tudjak intézni az összes helyi önkormányzathoz Vajdaság területén. Meg kell hozni egy egységes és pontos, nem diszkriminatív kritériumrendszert, hogy milyen módon osztják a pénzeket, mert ezek a kisebbségi intézmények nagyon fontosak a kisebbségi közösségek megmaradása szempontjából. A döntésbe pedig be kell vonni a kisebbségek képviselőit is. Kollegiális módon történő, transzparens pénzelosztást követelek itt.

- *Szerbiában és Vajdaságban mennyire veszik komolyan az ombudsman intézményét?*

- Saša Janković úr, a köztársasági ombudsman a minap arról számolt be, hogy az ajánlásai 80 százaléka elfogadásra talál. Én nem büszkélkedhetem ilyen magas átlaggal. A tartományban 65 százalék körül mozog az ajánlásaink sikeressége. De ez is jó, hiszen európai átlagnak felel meg. Tehát jó úton haladunk.

- *Mi az, amire a legbüszkébb?*

- Legbüszkébb arra vagyok, amit Muzslyán sikerült elérnem. Nagyon rosszul érintett, hogy a bánági magyarság egyik központjának számító településen megszüntették az anyakönyvi hivatalt. Egy ajánlás révén, ami elfogadásra került, ügyelet formájában ismét biztosítják az esketést Muzslyán. Kucurán a ruszinok arra panaszkodtak, hogy az ezerhétszáz évesekből származó, gyönyörű, kézzel írott anyakönyveiket át kell adniuk a Vajdasági Levéltárnak. Ezt úgy élték meg, mint támadást az identitásuk ellen. Végül ezt is sikerült elérnem, hogy az anyakönyvek végül ott maradhattak Kucurán. Volt ahol a román nemzeti közösséget károsította meg az adott önkormányzat a nemzeti tanácsokról szóló törvény téves értelmezése során, amikor az iskolaszék kinevezésekor nem vették figyelembe a kisebbségek véleményét. Tehát vannak sikerélmények, de nekem a muzslyai történet a legkedvesebb.

- *Érték csalódások is?*

- Sajnos vannak olyan ügyek is, amelyeket nem tudok sikerre vinni. Ilyen például az újvidéki Futaki úti temetőben állítandó emlékmű ügye, amit a magyarság kezdeményezett. Ezt a kezdeményezést az előző ombudsman, Dejan Janča is támogatta, de sajnos ezt a tárgyat Újvidéken egyelőre nem tudom lezárni. Erre csak akkor kerülhet sor, ha az emlékmű a helyére kerül.

- *Ki ellenzi a Makovecz Imre által tervezett emlékmű felállítását? A tartományi, vagy az újvidéki városi vezetés?*

- Az újvidéki városi vezetés úgy mond „nem érti”, hogy erre mért van szükség, hogy mért fontos az, hogy megjelöljünk egy helyet a magyarság számára, ahol a saját civil áldozatainkra tudunk emlékezni.

- *Ennek a temetőnek a katonatemetői részében a második világháború után több száz első világháborús honvédsírról tüntette el a hatalom a kereszteket. Papp Ferenc, az újvidéki Nagy Sándor Magyar Műemlékvédő és Hagyományápoló Egyesület elnöke ezért készített évről évre száz fakesztet, hogy a magyarság szimbolikusan is megemlékezhesen az egykori honvédekről, akik a háborúban veszték el. Itt óriási jelentősége van annak, hogy a nemzet érzelmileg is kötődni kíván elődeihez...*

- Ezt próbáltam elmagyarázni a városi illetékeseknek. Második találkozásunkkor már azt ajánlották, hogy inkább az újtemetőben kerüljön felállításra ez az emlékmű. Ezt épp az ön által említettek miatt nem tudtam elfogadni, hiszen kétségtelen, hogy az újvidéki magyarság érzelmileg is kötődik ehhez a helyhez. Tradíciója van annak, hogy ott gyűlnek össze a megemlékezők. Én ebben a kérdésben kitartok.

- Ebben a kényes ügyben egy ilyen törékeny csinos hölgy, mint maga, hogy tudja megállni a helyét, hiszen itt állhatatosnak, fáradhatatlannak, rátartinak, keménynek kell lenni ahhoz, hogy a hosszú utat végül siker koronázza?

- Én nem gondolom, hogy ez egy nehéz ügy. Ez egy nagyon világos és tiszta ügy. A városi hatalomnak kötelessége lesz lehetővé tenni, hogy az emlékmű megépülhessen. Nem látok benne semmi dilemmát és aláhúznám azt, hogy a tömegsírokhoz kötődő problematikát többé nem lehet elhallgatni. Itt az idő, hogy mindenki nyilvánosan, nyíltan beszéljen róla. Nem tartom nehéz ügynek. Nagyon egyszerűnek tartom. A városnak kötelessége lesz megengedni, hogy egy méltó emlékművet felállíthassunk a civil áldozatok emlékére. Ezt nem tartom megkérdőjelezhetőnek.

Ternováczy István